

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2598.
2. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21.12.2010 № 2818-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 26. – С. 1284. – Ст. 218.
3. Печенюк А. В. Перспективи розвитку екологічного підприємництва в Україні / А. В. Печенюк // Інноваційна економіка. – 2013. – № 3. – С.172–175.
4. Скороход І.С. Напрями розвитку екологічного підприємництва в Україні / І. С. Скороход, Н. Г. Ребриня // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції. – 2013. – № 4. – С. 206–212.
5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
6. Купалова Г. І. Екологічне підприємництво як невід’ємна складова сталого розвитку України / Г. І. Купалова // Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченко. – 2011. – № 26. – С. 36–39.
7. Корчинська О.О. Організаційно-економічне та інституційне забезпечення розвитку сільського зеленого туризму // Агросвіт. – 2015. – № 5. – С. 80–83.
8. Маховка В. М. Сучасні організаційно-правові аспекти організації підприємств сільського (зеленого) туризму в Україні // Молодий вчений. – 2015. – № 2. – С. 1217–1221.

Барковська К. А.

*аспірантка Донецького національного
університету імені Василя Стуса*

ЕКОЛОГІЧНИЙ ЛІЗИНГ ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У зв’язку з розвитком промислового виробництва гострою стає проблема забруднення навколишнього природного середовища та екологічної безпеки. Внаслідок використання відсталої та застарілої матеріально-технічної бази більшістю підприємств країни, постійно виникають великі екологічні та соціально-економічні втрати та збитки. Тобто, небезпечна екологічна ситуація в країні вимагає посилення уваги до проблем екологізації виробництва. Процес екологізації потребує залучення великих коштів, що значно

уповільнює перехід на використання сучасних інноваційних технологій. Рятувальним кругом у даному випадку може стати екологічний лізинг.

Дослідженням питання застосування лізингу у сфері природокористування займалися такі науковці, як В. М. Борнос, Н. В. Лісовська, Ю. С. Петергеря, Ю. В. Сосюрко та інші. Проте, не дивлячись на наукову зацікавленість даною темою, на сьогоднішній день питання фактичного впровадження екологічного лізингу в природоохоронну діяльність залишається актуальним.

Аналіз наукової літератури свідчить про відсутність єдиного доктринального підходу до визначення поняття екологічного лізингу. Деякі науковці надають визначення екологічного лізингу як лізингової угоди, яка перш за все спрямована на інвестування лізингодавцем фінансових ресурсів (власних чи залучених) в обладнання, технології, рухоме та нерухоме майно, які забезпечують усунення або зменшення екодеструктивного впливу діяльності людини [1, с. 119]. Інші науковці визначають екологічний лізинг як фінансовий інструмент для запобігання погіршення екологічного стану навколишнього середовища шляхом використання схем лізингу для придбання екологічно безпечних інноваційних енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій та відповідного обладнання для промислового виробництва, очистки, переробки, утилізації відходів з мінімальною шкодою для природного середовища [2, с. 180].

Разом з цим, на думку науковців, визначальний фактор екологічного лізингу полягає в екологічній ефективності об'єкта лізингу. До об'єктів екологічного лізингу віднесені основні засоби, що використовуються для контролю та очищення викидів, очищення питної води, запобігання забруднення повітря, ґрунту, утилізації промислового та побутового сміття, очистки нафтопродуктів, різного роду енергозберігаючі та ресурсозберігаючі проекти та екологічно безпечні технології [2, с. 180].

Варто зазначити, що на сьогоднішній день в законодавстві України поняття «екологічний лізинг» відсутнє. У 2001 році було зроблено спробу

закріпити його на законодавчому рівні. Народними депутатами України було внесено на розгляд Верховної Ради України проект Закону «Про засади екологічно сприятливої господарської діяльності» [3], окрему статтю якого було присвячено особливостям лізингу у сфері екологічно сприятливої господарської діяльності (стаття 31). Екологічний лізинг визначався як специфічний лізинг, об'єктом якого є обладнання, установки, машини, тобто засоби виробництва чи інше устаткування екологічного призначення. Також, зазначений проект містив норму, якою було передбачено обов'язок держави надавати підтримку у проведенні лізингових операцій у пріоритетних напрямках економіки, в тому числі для вирішення проблем екологічної безпеки. Але, проект Закону «Про засади екологічно сприятливої господарської діяльності» було відхилено.

У теперішній час законодавче регулювання екологічного лізингу здійснюється на загальних підставах Господарським кодексом України, Цивільним кодексом України та Законом України «Про фінансовий лізинг», з урахуванням положень інших нормативно-правових актів. Проте, специфіка об'єкта зумовлює необхідність особливих підходів законодавчого регулювання екологічного лізингу. Тому, важливим кроком до впровадження та розвитку екологічного лізингу в Україні є його законодавче закріплення та тлумачення його сутності, враховуючи наукові напрацювання вітчизняних вчених.

На нашу думку, екологічний лізинг є ефективним способом вирішення проблем інвестування у природоохоронну діяльність країни. Метою впровадження екологічного лізингу є придбання та модернізація екологічно чистого природоохоронного обладнання та, як наслідок, забезпечення екологічної безпеки країни.

Впровадження екологічного лізингу як одного з нових фінансово-економічних важелів реалізації державної екологічної політики є необхідною умовою сталого екологічного розвитку держави [4, с. 4]. Конституцією України проголошено обов'язок держави забезпечувати екологічну безпеку і

підтримку екологічної рівноваги на території України (стаття 16 Конституції України). Так, технологічне та технічне оновлення виробництва через використання механізму екологічного лізингу за підтримки держави та сприяння розвитку інновацій у сфері природокористування чи не єдиний метод забезпечення екологічної безпеки країни. Основна функція держави у ході підтримки екологічного лізингу та розвитку інноваційної діяльності реалізується через створення сприятливого середовища для учасників лізингового процесу з метою впровадження інновацій у сфері екології [2, с. 182]. Таким чином, держава відіграє значну роль у становленні екологічного лізингу в країні. Одним із першочергових заходів державної екологічної політики має бути розробка комплексної державної програми сприяння розвитку екологічного лізингу в Україні.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити наступні висновки. Використання екологічного лізингу як фінансового інструменту сприятиме розвитку інноваційних технологій та поліпшенню екологічної безпеки країни.

Для впровадження та розвитку екологічного лізингу в Україні необхідним є його чітке врегулювання на законодавчому рівні, а також належна підтримка з боку держави.

Література:

1. Боронос В. М. Екологічний лізинг: сутність, структура, напрямки розвитку / В. М. Боронос, Ю. М. Шкодін // Вісник Сумського державного університету. Серія економіка. – 2010. – № 1. – С. 115–119.
2. Лісовська Н. В. Екологічний лізинг як перспективний напрям розвитку інноваційної економіки в інформаційну добу / Н. В. Лісовська // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Вип. 103(1). – С. 179–183.
3. Про засади екологічно сприятливої господарської діяльності: Проект Закону України [Електронний ресурс]. – 2001. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=9783.
4. Глуха В. В. Актуальні проблеми та перспективи державної екологічної політики України / В. В. Глуха // Актуальні проблеми державного управління. – 2016. – №1(49). – С. 1–4.